herpy

PILGIFTFROSKER

Blue-bellied Poison Frog

Andinobates minutus

Andinobates minutus er en av de minste pilgiftfroskene, bare 13-16 mm fra snute til kloakk. Den lever i løvlaget i fuktig lavlandsskog fra det sentrale Panama til Colombias stillehavskyst, og hannen bærer rumpetrollene opp i bromelier. Arten samles ikke inn for dyrehandel og holdes neppe, så det finnes bare lite kunnskap om stell og hold.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Ranitomeya minuta; Dendrobates minutus; Minyobates minutus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**13-16 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-25 °C**
Temperatur, natt	**19-22 °C**
Luftfuktighet	**80-100 %**
Vann	**Ingen vannskål**
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Egg per legging	**1-8**
Larvetid	**60-80 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Ferdigfôr**
Yngelpleie	**Bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Andinobates minutus ble beskrevet i 1935 av Benjamin Shreve som *Dendrobates minutus*. Senere ble den ført under *Minyobates* og *Ranitomeya*, helt til slekten *Andinobates* ble opprettet i 2011. Artsnavnet *minutus* betyr "liten", og det passer: voksne dyr måler bare 13-16 mm fra snute til kloakk.

Arten er mørk med en blåaktig buk. Fargetegningen varierer, og som hos mange pilgiftfrosker gjør variasjonen det vanskelig å skille artene fra hverandre på fargen alene.

Huden inneholder alkaloider som frosken i naturen tar opp fra føden. Den er spesialist på små byttedyr: midd, maur, spretthaler og insektlarver. Oppdrettede dyr som lever av fôrdyr fra kultur, får ikke giften. Dyr fra naturen bør behandles som giftige, og hendene vaskes etter kontakt.

A. minutus er lokalt tallrik, men den samles ikke inn for dyrehandel, i motsetning til mange andre pilgiftfrosker, og den er nesten ukjent i terrarier.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Utbredelse og leveområde

Andinobates minutus finnes i Panama og Colombia. I Panama lever den i det sentrale landet, blant annet rundt El Valle og Cerro Campana vest for Panamakanalen, og i de østlige lavlandene og fjellene. Mot sør går utbredelsen langs Colombias stillehavsside til elven Río Saija.

Arten lever under 1.000 m over havet, oftest betydelig lavere. I Chocó og det østlige Panama overlapper utbredelsen med *Andinobates fulguritus*, og de to artene finnes flere steder side om side.

> **Naturlig utbredelse:** Colombia og Panama.

LEVEOMRÅDE

Leveområdet er fuktig tropisk lavlandsskog. Frosken er jordlevende og dagaktiv og lever i løvlaget på skogbunnen. Den finnes i intakt skog og i eldre sekundærskog, men ikke i ødelagt skog.

Eggene legges i løvlaget, og hannen bærer de nyklekte rumpetrollene opp i bromelier, hvor de utvikler seg ferdig i de små vannsamlingene.

Truslene er avskoging for jordbruk, ulovlige avlinger, tømmer og bosetninger samt forurensning fra sprøyting av de ulovlige markene.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell og hold av *Andinobates minutus*. Stellet bygger på leveområdet: varm, fuktig lavlandsskog med regn mesteparten av året og et tykt løvlag. *Andinobates fulguritus* lever i samme område og har de samme kravene. Tallene for stell og avl er lånt fra *Ranitomeya imitator*, en liten og godt kjent pilgiftfrosk fra regnskog.

Et par kan holdes i et terrarium på 45 × 45 × 45 cm. Bunnen bygges av et dreneringslag av leca-kuler, et nett eller en fiberduk over og et lag fuktig, drenerende jord. Oppå legges litt mose og et tykt lag løv, som er artens naturlige leveområde og gir skjul. Levende planter holder fuktigheten og bidrar til å holde terrariet rent, og bromelier gir bladaksler til rumpetrollene. Spretthaler og isopoder i bunnen spiser rester og muggsopp.

Froskene og fôrdyrene deres er veldig små, så lokk og ventilasjon må være helt tette med fint nett.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal være 22-25 °C og natten 19-22 °C. Temperaturen må ikke ligge over 27 °C i lengre tid, og over 29 °C er farlig, så terrariet må ikke stå i sol eller tett på en varmekilde. Det skal ikke være noe varmepunkt.

I et vanlig oppvarmet rom er ekstra varme sjelden nødvendig. Det er ingen vinterdvale, fordi klimaet i utbredelsesområdet er jevnt året rundt. Et digitalt termometer med maks- og min-visning viser om temperaturen svinger for mye.

Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være 80-100 %. Spray terrariet 1-2 ganger om dagen med regnvann eller osmosevann, slik at løvet holdes fuktig, eller bruk et regnanlegg på timer. Bunnen skal være fuktig, men aldri stå under vann.

Lav luftfuktighet er raskt farlig for en så liten frosk, særlig hvis den ikke kan søke inn i fuktig løv. Sørg samtidig for litt luftskifte, for stillestående, mettet luft gir muggsopp.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

VANN OG VANNKVALITET

De voksne froskene trenger ingen vannskål; de får vann gjennom huden fra spraying og det fuktige løvet. Til avl skal det være små vannsamlinger som hannen kan bære rumpetrollene til: bromelier med vann i bladaksene eller små beholdere med 1-3 cm vann.

Bruk regnvann, osmosevann eller avklorert springvann. Amfibier tar opp stoffer gjennom huden, så såpe, rengjøringsmidler og klor skal holdes unna terrariet.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og lever i skygge på skogbunnen. LED-belysning i omtrent 12 timer om dagen er nok til plantene. UVB er ikke nødvendig; et svakt UVB-lys i Ferguson-sone 1 kan brukes hvis det er rikelig med skygge.

Lyset må ikke varme opp terrariet, og LED gir minst varme. Plantene må ha nok lys til å gro, slik at løvlag og mose holder seg sunne.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

I naturen lever *Andinobates minutus* av midd, maur, spretthaler og insektlarver. Arten er så liten at fôrdyrene må være de minste som finnes: spretthaler, små vingeløse bananfluer (*Drosophila melanogaster*) og små isopoder.

Fôr daglig med en liten mengde, slik at mesteparten er spist i løpet av noen få timer. Pudre fôrdyrene med kalk og vitaminer ved hver fôring. Fôrkulturene må være i gang før froskene kommer, for så små frosker tåler ikke å gå sultne.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er dagaktiv og holder seg i løvlaget og ved skjulestedene. Hannene kaller fra faste steder og forsvarer området sitt, så holdformen er et par. Flere hanner i samme terrarium gir stress og kamper.

Froskene skal ikke håndteres. Huden er tynn og følsom, og såpe eller krem på hendene kan skade dem. Skal de flyttes, bruk en liten beholder med fuktig mose.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene ligner hverandre. Hos pilgiftfrosker er hunnen som regel litt større enn hannen, og en hunn med egg er tydelig rundere. Bare hannen kaller. Alderen ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert; *Ranitomeya imitator* blir kjønnsmoden ved 5-8 måneder. Et par får man lettest ved å la flere unger vokse opp sammen.

PARRING

Paringen er ikke beskrevet for arten. Hos de nærmeste slektningene finner hannen et egnet sted til eggene og fører hunnen dit, og paret legger eggene i løvlaget. Et par i et stabilt, fuktig terrarium med rikelig fôr og ro er den beste rammen. Regn fra et regnanlegg kan sette i gang kallingen.

EGG OG RUMPETROLL

Eggene legges i løvlaget. Når de klekkes, bærer hannen rumpetrollene opp til bromelier, hvor de utvikler seg ferdig i de små vannsamlingene.

Antallet egg er ikke dokumentert, og 1-8 egg er sannsynligvis i overkant for en så liten frosk. Tas rumpetrollene bort, holdes de hver for seg i små beholdere, fordi de ellers kan spise hverandre. De fôres med fint rumpetrollfôr i små porsjoner, og vannet skiftes jevnlig.

METAMORFOSE

Eggene klekkes sannsynligvis etter 1-2 uker, og rumpetrollene forvandles etter omtrent 60-80 dager, avhengig av temperatur og fôr.

Når forbena kommer fram, slutter rumpetrollet å spise. Legg et stykke kork på vannet eller senk vannstanden, slik at den lille frosken kan krabbe opp, og flytt den til en beholder med fuktig mose og løv.

OPPDRETT AV UNGER

De nyforvandlede ungene er bare noen få millimeter lange og trenger de minste spretthalene og nyklekte bananfluer hver dag, pudret med kalk og vitaminer. Hold dem i en liten beholder med fuktig mose, løv og mange skjul, slik at maten er lett å finne.

Helse og vanlige feil

Arten er ikke dokumentert i fangenskap. Typiske problemer hos små pilgiftfrosker er:

- Overoppheting: sløvhet og dødsfall, særlig over 29 °C.
- Uttørking, fordi små frosker mister vann raskt.
- Mangel på kalk og vitaminer ved ensidig kost; bruk tilskudd.
- Sult, hvis fôrdyrene er for store eller kulturene svikter.
- Sopp- og bakterieinfeksjoner i et vått terrarium uten luftskifte.
- Parasitter hos viltfangede dyr.

En frosk som sitter stille i dagtimene, går ned i vekt eller får rødlig hud, skal til en veterinær med kunnskap om amfibier.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.